

En nu een enkel woord over de indeeling van het werk. Na de bespreking van de bijzondere eischen, waaraan de chirurgie van het kind, zoowel van anatomisch als van physiologisch oogpunt moet voldoen, volgen verschillende hoofdstukken, waarin de aangeboren en verworven afwijkingen der organen en hun behandeling groepsgewijze worden besproken. Bijzondere vermelding verdient, dat de aangeboren afwijkingen der urinewegen, die in andere werken op het gebied der kindergeneeskunde gewoonlijk stiefmoederlijk behandeld worden, bij deze schrijvers een uitvoerige, ook op eigen waarnemingen steunende bespreking vinden.

Aan het einde van ieder hoofdstuk treft men een uitgebreide opgave der literatuur aan, waarbij de buitenlandsche niet vergeten is.

De geheel nieuwe bewerking blijkt ook uit de illustraties, die in groot aantal (714) en ten deele in uitstekend verzorgde kleuren-druk den tekst verduidelijken en waarvan slechts enkele afbeeldingen aan de vroegere uitgaven herinneren.

Door deze, in alle opzichten dus nieuwe en uitnemende verzorging zal ieder, die met de chirurgie der kinderen in aanraking komt, voldaan zijn over de aanschaffing van dit boekwerk, als eenmaal het bezwaar van de hooge kosten overwonnen is. Want er is maar één schaduwzijde: de onvermijdelijk hooge prijs.

R. J. HARRENSTEIN.

Prof. Dr. W. FRIEBOES, *Atlas der Haut- und Geschlechtskrankheiten*. Zugleich ein Lehrbuch. Lieferung II, F. C. W. VOGEL, Leipzig. Prijs 10 mark.

Deze aflevering gaat verder met de secundaire syphilitische exanthenen van den mond en wel de plaques muqueuses. Verder wordt bij de bespreking der diagnose en differentieele diagnose der secundaire verschijnselen er o.a. op gewezen, dat het exantheem alleen niet altijd typisch genoeg is om de lues vast te stellen. Ook de kunstgreep om het exantheem duidelijker te maken door den patiënt ter afkoeling eenigen tijd ontkleed te laten staan en het bekijken door lichtblauw gekleurd glas, voert niet steeds tot het doel.

De tertiaire syphilis, de gummata en de tuberoserpigeneuse syphiliden worden behandeld en het ontstaan der groote misvormingen en defecten wordt grondig besproken. Volgens schrijvers meening is het moeilijk te verklaren, dat de ernstige verschijnselen der tertiaire lues alleen op allergie of overgevoeligheid zouden berusten en hij meent, dat de verklaring daarvan met de niet meer infectieuse „Dauerform” der spirochaete in verband moet worden gebracht. Bij de differentieele diagnose acht hij de reactie van WASSERMANN noodzakelijk en wanneer, zooals bij de mengvormen van lupus vulgaris en vlakke tertiaire syphiliden, niet dadelijk aan een dergelijke combinatie gedacht wordt, kan het al of geen succes bij specifieke of antituberculeuse behandeling de toestand duidelijk maken. Ook de andere eigenaardige tertiaire luetische aandoeningen worden uitvoerig besproken. Ten slotte wordt nog gewezen op de moeilijkheden der syphilis maligna, waar afwijkende vorm

van het primair affect, het niet vinden van de spirochaete pallida en een minimale regionale klierzwellling het herkennen der syphilis kunnen bemoeilijken. Een groot aantal natuurgetrouwe gekleurde en zwarte platen, ook van sommige tegenwoordig zeldzame luetische aandoeningen, geven van het in den tekst behandelde, weer een helder beeld.

D. E. COHEN.

Dr. W. STEKEL, *Onze jongens en meisjes boven de twaalf*, voor Nederland bewerkt door J. H. SCHOUTE, Zutphen, THIEME en Cie., 1930, 135 bldz. Prijs f 2.25, geb. f 2.90.

Dit derde en laatste deel van de „Brieven aan een Moeder” (besproken in *Ned. Tijdschr. v. Geneesk.*, 27 April 1929) bespreekt de puberteits- en napuberteitsjaren in beknopten vorm. De vlotte stijl van den ervaren en tevens kunstzinnigen schrijver, maakt dit werkje aangenaam leesbaar; vele leerzame gevallen worden er in besproken. Het ademt denzelfden geest als de eerste deelen, het streeft naar opvoeding zonder schuldgevoel aan te kweken, naar bevordering van de vrije ontplooiing van den edelen aanleg in den mensch, waarin STEKEL een vast geloof heeft. Het is echter voor den medischen lezer wel van belang te weten, dat STEKEL wel kinderaanlyse aanbeveelt, doch dat juist vele psycho-analytici meenen, dat voor kinderen een eigenlijke psycho-analytische behandeling niet in aanmerking komt (in de napuberteit wordt dit al wat anders). En wanneer STEKEL zegt, dat de sublimering, die in de psycho-analyse zulk een groote rol speelt: overwinning van haat in liefde, verandering van destructieve neigingen in scheppende beteekent, treft het te meer, dat STEKEL zelf zijn haat tegen asociale personen nog niet altijd tot haat tegen het kwade als zoodanig, laat staan tot liefde heeft gesublimeerd. Met een animo, die doet denken aan de drie studentjes, die „zoo graag op een schurkenkop” sloegen, toornst hij tegen „gewetenlooze schurken”, „leugenaars en huichelaars”. Intusschen zal menigeen juist deze gewone mensche-lijkheid wel waardeeren — hij ergere zich dan echter tevens niet over eenige uitingen van opmerkelijke zelfingenomenheid. Het blijft een aardig boekje, dat hem, die zich nog open kan stellen om wat van een ander te leeren, altijd wat geven zal.

A. J. WESTERMAN HOLSTIJN.
